

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Neque peccatum libidinis, neq[ue] aliud peccatum esse ex natura creati
hominis, sed ex poena da[m]nati c. xxxiiii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

proficisci: quod autem ex antecedentibus prouenit, id negant esse in nostra potestate: nam acutos esse, aut hebetes ingenio, robustosve, aut imbecilles corpore, id non est in manu, aut arbitrio cuiusquam positum: sed ut quicquid nascitur, talem esse natura necesse est. Verum secus in eis, quæ procedunt ex causis subsequenter: ut est pronos esse ad cupiditatem, ad iram, ad libidinem, & similia. In his namque perturbationibus, quæ tuius natura procliuus simus, temperare tamen nobis possumus, & institutione, & disciplina prouehi ad meliora: dum modo ratio hominis in regni sui solio constituta, & diuino robore præmunita, appetitum, & iracundiam, & omnes libidines noxias subiugo, uel in compedibus semper habeat. Hanc enim supremus omnium rerum rector, & creator Deus imperatricem, & dominam esse uoluit, ut & animo, & corpori, sua auctoritate, ac potentia dominaretur: & omnibus sensibus imperaret. Quamobrem si secundum huius imperium uixerimus: libidinem sanè & quodcunque uitium in nobis, tum animi, tum corporis natura subortum fueris facile superabimus, nec erit quod deinceps incusemus naturam aut fatum, quasi eius culpa, & non libero potius arbitrio nostro peccemus.

Neque peccatum libidinis, neque aliud peccatum esse ex natura creati hominis, sed ex pœna damnati, Cap. XXXIIII.

Non erit fortassis ab re hic, quæ à nostris theologis de hac ipsa quæstione diffusus disputantur, ad propositam materiam aliquanto breuius recensere, ut exornent hunc locum, & reddant ea etiam, quæ diximus, planiora. Non enim omnes uident, non posse scilicet continere ab illicitis, non esse magis ex natura creati hominis, quàm ex pœna damnati. Hic autem intento opus est animo, ne si quid dictorum, uel mi

LIBER TERTIVS. 100

vim effugerit, omnia prorsus excidant. Principio concupiscentia, si forte nescias non tam à natura hominis instituta est, quàm ab ea potius desituta. Natura namque humana ante peccatum nulli erat concupiscentiæ carnis obligata, nulli pœnæ debita, nulli ultioni subiecta, sed post Adæ peccatum, in ultionem culpæ, suborta carnis concupiscentia tum primum insolens facta est, spirituique rebellis: atque exinde reddita effrænis, & præceps, sæuam sibi usurpauit in homine tyrannidem. Vnde, D. Augustinus Libidinē, ait, nō formauit Deus, sed diabolus præcedente peccato. Nam matrimonium primum omnium sacramentorum ante peccatum à Deo institutum est in paradiso, sed tunc ad officium tantum propagationis, & ideo dictum, Crescite, & multiplicamini: uerum post Gene. 1 Adæ peccatum, suborta mox concupiscentia, etiam ad remedium fornicationis concessum, ne uiolentia libidinis trahatur homo ad uitium: & cogatur contra præceptum domini peruersa uoluntate delinquere. Prima ergo matrimonii institutio fuit, ut genus hominum multiplicaretur: secunda autem ut concupiscentiæ quoque ultimum eo potissimum remedio sopiretur: & imbecillitas animi, quæ est in carne propter peccatum, adiuuaretur, remedio nuptiarum. Est autem facile uidere, quomodo concupiscentia ex uitio naturæ corrupte suborta fuerit, & non cum ipso homine nata à principio, ut cætera sensuum officia. Nam quam reliqua membra corporis, ut est pes, manus, lingua oculus, & eiusmodi obtemperant homini, & ad nutum eius resideant, & moueantur, sola genitalia non parent imperio uoluntatis: nec sedentur, aut excitantur animi arbitrio: sed ultro, ex sua libidine aguntur, æstuant furuntque proprio feruore, & furore. Quamobrem satis apparet, quod homo nullo primæ uel naturæ impulsu concupiscere cogatur, sed ab originali peccati fomite potius trahatur, ut intillantis libidinis concupiscentiam prolatur. Accusanda est igitur

N illi

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

tur naturæ corruptio, quæ prona est ad malum, non autem naturæ institutio, quæ prima in se perfecta fuerit, & ad nullum concupiscentiæ uitium inclinata. Est autem libido naturalis, non quæ adhæserit homini tunc primum ex natura, quæ fuit instituta, sed ex corruptione ipsius naturæ, quæ ei propter peccatum aduenerat: & proinde quasi esset naturalis inoleuit postea in homine, non origine, sed consuetudine peccati. Verum si quis modo, pro defensione suæ incontinentiæ causetur naturæ corruptionem, ipsamque ream agat, & non magis propriam uoluntatem: is primo humanæ naturæ institutum ante Adæ peccatum, & gratiam diuinam superadditam postea peccato attendere debet, quæ est præ sui excellentia, tam naturæ cõditæ, quàm etiam uitiatæ merito perferenda: tunc uidebit gratiæ sanè munus, quod nobis datum est diuinitus multo potius esse ad custodiendam continentiam, quàm ipsius uim naturæ corruptæ ad reflectendum animum ad turpia. Siquidem hæc gratia nobis diuinitus data, naturam illam priorem, quæ fuit ante peccatum, in nullo sibi sentit aduersam: immo in omnibus rebus habet eam sibi amicam, & communibus auspiciis secum contra naturæ corruptæ uitia decertantem. Nam iuxta illud Apostoli, ubi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Præualebit ne ergo debilis, & solus hostis, quæ est natura corrupta, aduersus tam acerrimos athletas, naturam scilicet illam priorem, & diuinam et superadditam gratiam, ut plus roboris habeat ad deiciendum carnalis impulsio, quàm ad subsistendum diuina Tectio: Minime quod nisi intetato Marte deficere malimus turpiter, quàm repugnare uiriliter. Porro quis cunque uoluerit incedere cautæ, & decertare ualenter, absque dubio, & ui quadam naturæ pristinæ, & nouæ gratiæ præsidio communitus omnem libidinem noxiam, & simul cuncta uitia foeliciter superabit. Quo citius desinat, si quis uictus forte ceciderit, aduersus naturam

Roma. 5

uanis querelis insurgere, quasi inuitus illius impulsu de-
 derit, neque rursus Deum incuset, quasi is sua gratia des-
 stiterit adiuuare. Quin potius seipsum redarguat, uel quod
 sibi ipsi plus æquo confidens temere certauerit, uel quod
 pusillanimitate perterritus ultro sese hosti dederit, uilipen-
 dens auxilium desuper implorare. Certum est enim cum
 eos mortales faculis patere libidinis, & assidue ex quo
 sunt homines, proteruis rætationibus impetu, scuto tamē
 præpotentis gratiæ semper, & ubique defendi. Et quis
 est, ut interrogat Idem Augustinus, usque adeo sapiens,
 ut contra libidines nullum habeat omnino conflictum?
 Votis ergo instandum est, & subsidium diuinæ gratiæ
 piis precibus die noctuque desuper exposcendum, quod
 & Paulum gentium doctorem, dum eiusmodi quatero-
 tur luctamine, exposcere solitum legimus, & idem nos
 suis ipsius exemplis, & eloquiis edocemur. Video, in
 quit, aliam legem repugnantem legi mentis meæ, &
 captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris
 meis. In fœlix homo, quæ me liberabit de corpore mor-
 tis huius? num angelus? num homo? num egomet?
 num alia creatura? Quis autem id sibi denique præstare
 re posuit, subsequenter his uerbis ostendit. Gratia in-
 quit Dei per Iesum Christum dominum nostrum. Con-
 cedimus ergo allegantibus pro natura corrupta, oppu-
 gnari nos quidem ex ea occasione etiam inuitos: nec
 subsistere per nos met posse, atqui asserimus tamē posse
 se nos per uirtutem naturæ conditæ, quantacunque ea
 sit, reparata iam per lauacrum regenerationis, & per gra-
 tiam nobis semper assistentem, & præualere libidini &
 tentamenta carnis uincere si uoluerimus ita tamen, ut
 qui uicerit, uictoriam non propriæ uirtuti, sed gratiæ di-
 uinæ ferat acceptam: sciens, quod qui nostra sponte ce-
 cidimus, non nisi per gratiam resurgemus, ita planè ut
 in casu culpam nostram, in erectione Dei gratiam sem-
 per agnoscamus. Cesset itaque iam omnis quærela ad-

Roma. 7

Ibidem}

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

uersus instam hominis naturam, & omnem culpam ex
uitio deprauatæ uoluntatis in nosmetipsos cōferamus:
& neutique naturæ corruptæ tantum imputemus, quan-
tum etiam nostræ uoluntati facili ad malum, & sua ipsi-
sus sponte ruēt: quandoquidem nobis ipsis desumus,
& torpori, desidīæque seruimus. Dissertit eleganter pal-
ladius auctor græcus in dialogo de uita beati Io. Chri-
stostomi præceptoris sui, triplicem esse distinctionem do-
norum Dei: quædam communia, uidelicet ut est sol, lun-
na, cœlum, aer, & eiusmodi, priuata alia, ut aurum, argen-
tum, & omne metallum, ac omne lignum: adde & ter-
ram, fluenta, & lacus, quæ olim & ipsa communia fue-
rant: sed postquam auaritia, & habendi rabies peccatoribus
humanis insedit, in partitionem cesserunt. Ponit ue-
ro & tertia dona, quæ neque proprie communia sunt,
neque priuata prorsus, ut est uirginitas, & castimonia, nō
enim omnis est, qui cupit assequitur, ut uirgo sit, & cas-
tus, sed cuiusque ex dono specialis gratiæ cōceditur,
& qui ad huc cœlebs est, ut liberum ei sit continere, si ue-
lit: nam qui iam matrimonio coniunctus est, etiam si
huius rei desiderio teneatur, quum fuerit præoccupatus
coniugio, uoti sui compos esse non potest. At hoc est li-
berum sacerdotibus, qui possunt continere si uelint, &
si eadem gratia, qua uocati sunt ad sacerdotium, fulciam-
tur ad seruandam etiam castitatem, quæ ipsi annexa est
sacerdotio. Quandoquidem, ut idem auctor asseuerat,
ipsum etiam sacerdotium, neque commune est, neque
propriū cuiusq̄, ut plerique male existimant: sed eorum
tātū, quàm sunt digni, & idonei, & uocati a deo. Quod
si secus fit, male. Vnde Apostolus. Nemo honorem sibi
affirmat, nisi qui uocatur à Deo tanquam Aaron, qui
non seipsum clarificauit, ut pontifex fieret, sed inuitatus
cœlesti uocatione ad hoc munus accessit.

neb. 5